

EL LLENGUATGE

Resignar-s'hi

No trobem el verb *mentalitzar* ni al Diccionari Fabra ni a la Gran Enciclopèdia Catalana. Al Diccionari Fabra —volem dir, al cos inicial de l'obra— no hi figura per una raó òbvia: perquè aquest verb encara no havia estat posat en circulació a l'època —fa cinquanta anys i escaig— de la seva redacció. Però la seva absència de la Gran Enciclopèdia, obra de redacció recent que recull tants de neologismes, ja és més significativa. Hom deu haver considerat que la seva formació mereix certes reserves i, especialment —creiem—, que el seu ús no obeeix sinó a una moda, d'imposició certament incontenible però al capdavant presumiblement passatgera. I l'abús indubtable que avui es fa d'aquest verb no convida pas a donar-li gaire bel·ligerància.

El verb *mentalitzar* s'ha format seguint el paral·lelisme d'altres verbs derivats d'adjectius com *realitzar*, *idealitzar*, *generalitzar*, *suavitzar*, etc. Però aquests verbs signifiquen «fer esdevenir real», «fer esdevenir ideal», etc., que és un significat força diferent del que hom sol atribuir a *mentalitzar*. Tanmateix, si és que acaba imposant-se definitivament, bé caldrà, tard o d'hora, recollir-lo als diccionaris, cosa a la qual, però, sempre s'és a temps. De moment, el comentari més adequat que sembla que ha de suscitar és que l'abús que hem dit que se'n fa, contribueix lamentablement a l'empobriment del llenguatge, perquè no és una sola forma equivalent que desplaça o elimina sinó tota una sèrie d'altres verbs cada un dels quals té el seu matis de significació especial, el qual desapareix engolit per un uniformisme.

L'ús de *mentalitzar*, efectivament, elimina —com a verb transitiu— no únicament el de *preparar*, al qual el Fabra atribueix el significat «posar (algú) en un estat mental apropiat a un fi ensenyant-lo, instruint-lo», sinó també el d'altres verbs com *persuadir* o *convèncer*. «Què hi guanyem, de dir *El van mentalitzar* quan allò que volem expressar és, de fet *El van persuadir*? I és igualment evident que amb el seu ús pronominal, *mentalitzar-se*, no fem sinó renunciar al verb *resignar-se* o a locucions verbals com *fer-se a la idea*, *fer-se càrrec* (o *el càrrec*) o *fer-se paga*. Ens diran, potser, que el sentit no és ben bé el mateix. Segurament. Però és que precisament en l'ús d'aquests mots de moda hom supedita el sentit a la paraula. I per què ens hi hem de resignar?

Albert Jané